SİVRİALAN'A GELEN YABANCILAR

Amerikalı müzik araştırmacısı Profösör Michael G. Kaloyanides 1970 yılının yaz ayında etnik müzik çalışması için Sivrialan'a gelmiştir ve birkaç ay Sivrialan'da kalmıştır. Yunan Girit adası asıllı Amerikalı Etnik Müzik Profesörü olan Kaloyanides Yunan kökenli olmasından dolayı ilk başlarda Türk halkından çekinmiş ancak zaman ilerledikçe köy halkı ile kaynaşmış ve Aşık Veysel'inde iyi bir arkadaşı olmuştur. Halen New Haven, Connecticut üniversitesinde öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir. Sivrialan'a bir arkadaşı ile gelen Kaloyanides köyde ses kayıtları yapmıştır. Sadece Aşık Veysel'in ses kayıtlarını elde etmemiş aynı zamanda köydeki halkın etnik müzik çalışması için ses kayıtlarını tutmuştur. Elde ettiği bu kayıtlar daha sonra özel bir şirketçe yayınlanmıştır. Amerika'lı bu araştırmacı Aşık Veysel'den de ayrıca bağlama dersi almıştır. Aşık Veysel ve köy halkının ilk renkli fotoğrafını da bu kişi çekmiştir.

Musa Tokmak kendisini bularak e-mail yoluyla kısa bir röportaj yapmıştır. Musa Tokmak'a o yıllarda çektiği resimleri gönderme sözü vermiştir. Aynı zamanda plakta olan Sivrialan halkının türkülerini bir cd'ye aktarıp yakın zamanda web sitesinde yayınlanması için iletecektir. Bu röportajdan ve kendisinin hatırlanmasından büyük memnuniyet duymuştur.

- Bay Kaloyanides mesleğiniz nedir ve nerelisiniz?

- Ben Amerika Birleşik Devletleri New Haven, Connecticut kentindeki New Haven üniversitesinde 31 yıldır müzik profesörlüğü yapmaktayım. Bu zamanın büyük bir kısmı Görsel Sanatlar ve Performans bölümünde bölümde bölüm başkanı olarak görev aldım. Ben dünyadan müzik sesleri ve kayıt teknoloji dersleri veriyorum. Türklerin, Yunanlıların ve Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı Amerika'daki Boston, Massachusetts kentinde doğdum ve orada büyüdüm. Büyürken bu insanların müzikleri ile iç içe oldum.

-Bay Kaloyanides Sivrialan'a ne zaman geldiniz ve ne kadar süreliğine orada kaldınız?

- Connecticut kentindeki Wesleyan Üniversitesinde 1970 yılında öğrenciydim. Wesleyan üniversitesi dünyadaki yerel müzik araştırmaları ile ünlüydü. Yani Etnik müzik alanında ün salmıştı. 1970 yılı yazında ben, diğer öğrenciler ve bir profesör Orta Anadoluda yerel müzik araştırması yapmak için seçilmiştik. İlk olarak Ankara'daki Prof. Dr. Gültekin Oransay'ın yanına gittik. Sonra ben arkadaşım Chris Meleney ile Sivas'a oradan da Sivrialan'a geçtik. Biz ilk olarak doğruca köy muhtarının yanına gittik Türk Devleti'nden müzik araştırması için aldığımız belgeleri gösterdik. Muhtar bizi çok sıcak karşıladı ve köy okulunun yanındaki lojmanı bize kalmamız için ayarladı ve köyden bir kadını da bize yemek pişirmesi için tuttu. Kaldığımız yer şimdi çalışıyor mu bilmiyorum Şarkışla yoluna giden okulun yanındaki

çeşmenin yanındaydı. Biz Sivrialan'da müzik kayıtları yapmak için yaz mevsiminde iki ay kaldık.

-Hayat şartları köy halkı için nasıldı ? Bir yabancı olarak özellikle sizlere?

- Hatırladığım en güçlü anım köyün ne kadar temiz havasının ve rahat verici bir havası olduğu ve güzel bir köy olduğudur. Ve ne kadar basit bir hayat yaşadıklarıydı. O zamanlar tabiki evlerde çeşme, elektrik, televizyon ve cep telefonu yoktu. Sadece arabası olan Almanya'da çalışmış kişiler ve ev ziyaretinde bulunan Almancı kişilerdi. Biz at ve eşek üstünde bir yerden bir yere gidiyorduk. Sadece haftada bir defa gelen kamyonla Şarkışla gitmek dışında. Ben Şarkışla'ya bir kaç defa ihtiyaç malzemesi almaya ve de hamam için gittim. Köylüler tabiki çok çalışan çiftçi ve hayvan besleyen kişilerdi. Böylece Sivrialan'da hayat çok basitti ama çok yaşamak için çok çalışmayı gerektiriyordu.

-Köylülerin size davranışı nasıldı? O günlerden aklınızda kalan isimler var mı? Kim veya kimler sizin yakın arkadaşlarınızdı?

-Sivrialan halkı bana karşı çok nazik ve arkadaş canlısıydılar. Onlar bize yabancıdan çok misafir gibi davrandılar. Bir Yunan kökenli Amerikalı olarak bana nasıl davranacakları konusunda ilk başlarda endişem vardı. Benim büyükannem Yunanistan'daki Girit adasında Thrace köyünde uzun yıllar Türklerle beraber yaşamıştı. Bir gerçek olarak, benim Yunanistan'daki atalarından biri 1800'lerden önce çocuğu olmayan bir komşu Türk'e çocuğunu evlatlık olarak vermişti. Ve tabiki Sivrialan halkı bana çok sıcak davrandılar. Ben köyde bir Türkçe isim kendime verdim. Mahmut ismi, benim gerçek ismim olan Michael'ı andırıyordu. Soyad olarak da Kahvecioğlu'nu seçtim. Michael G. Kaloyanides olan ismimi köyde Mahmut Kahvecioğlu olarak kullandım. Gerçekten ailem kahve ticareti ile uğraşmışlardı. Okul yanında evi olan okul öğretmeni bize karşı çok nazikti ve sürekli olarak bizi izliyordu. Hüseyin Tufan adında çok iyi bir genç sürekli bize yardımcı olarak zaman geçiyordu. O şimdi ne yapıyordur acaba, merak ettim. Köyde türkü söyleyen kişiler bizlere yardımcı oldular, çok istekliydiler ve kayıt esnasında çok başarılı oldular. Ben Aşık Veysel'i ve Aşık Hıdır Güç'ün seslerini kaydettim. Hatın Hız adında bir kadını hatırlıyorum ki bize uzun havalar konusunda yardımcı oldu. Bir çoban olan Ali Can'ın düdük adlı oyununu hala hatırlıyorum. Bir gün Zehra Bozkurt, Fadik Bulun, Yeter Başboğa ve Hüseyin Tufan adlı kişilerin ekinin harmanı esnasında bir harmanda söyledikleri türküleri kaydettim. Haydar Tutuş ve Derviş Gülseven adlı kişiler de bana mevlüt söylediler. Hatın Hız and Zehra Bozkurt da bana hem ninni hem de ağıt söylediler. Ben de onları kaydettim. İki düğünde de zurna ve davulun seslerini kaydettim. Tüm seslerini kaydettiğim kişiler ilk defa bir kayıt cihazı görüyorlardı. Kayıt esnasında çok istekle çalışıyorlardı. Daha sonra kaydedilen sesleri dinlerlerken çok seviniyorlardı.

-Sizinle beraber köyde başka yabancılar var mıydı?

-Benimle beraber köyde sadece arkadaşım ve aynı zamanda aynı okulda öğrenci olan Chris Meleney vardı. Hocamız Dieter Christensen arasıra köyde bizleri ziyarete gelirdi.

-O günden kalma unutamadığınız bir anınız var mı?

-Çok güzel anılarım oldu Sivrialan'da. Köydeki köy düğünlerini unutamıyorum. Etli bulgur pilavının, domatesin, taze yumurtanın ve de yufkanın tadını hala unutamıyorum. Hala temiz havası ve sade bir yaşamın sürdüğü Sivrialan'ı düşünüyorum. Unutamadığım bir şey de Aşık Veysel'in bana söz verip bana bağlamayı çalmasını çok kısa bir sürede öğretmesidir. Sivas'tan aldığım bağlama ile onun parçalarını çalabiliyorum. Örneğin "Uzun İnce Bir Yoldayım" parçasını çok rahat bir şekilde çalabiliyorum.

-Sivrialan köyünün web sitesini ziyaret ettiniz mi? Evet ise resimlere bakıp Sivrialan'ın nasıl değiştiği konusunda ne söyleyebilirsiniz?

-Evet ziyaret ettim. Fotoğraflardan köyü, manzarayı ve dağları 37 yıl geçmesine karşın hatırladım. İzlediğim videolardan hala bazı evleri hatırlayabiliyorum. Sivrialan'ın fotoğraflarını ve videolarını görmek beni gerçekten çok etkiledi beni 37 yıl öncesine götürdü. Web sayfasını ziyaret edince şok oldum. Birden geçmiş gözümde canlandı. Köydeki evler şimdi daha konforlu ve büyük gözüküyor.

-Sivrialan halkına son olarak ne demek istersiniz?

-37 yıldır görmediğim Sivrialan halkına bana destek verdikleri, çok arkadaş canlısı ve cömert oldukları için sonsuz teşekkür ederim. Umarım bir gün yolum tekrar Sivrialan'a düşer. Tüm Sivrialan halkına selam ve sevgilerimle. Musa Tokmak size de çok teşekkür ederim. Benimle temasa geçip, beni unutamadığım Sivrialan'a 37 yıl sonra tekrar götürdüğünüz için. Sizden ilk maili alınca ve telefonla görüşünce ne kadar sevindim bilemezsiniz. Web sayfanız konusunda da başarılarınızın devamını dilerim.

***

Daha sonra Sivas'ta yapılan halk ozanları yarışmasında birincilik kazanan Aşık Veysel ünlü olduktan sonra bir çok yurt dışından araştırmacıları da kendine, kendi köyüne çekmiştir. Bunlardan en ünlüsü ünlü Fransız etnik müzik araştırmacısı olan Alain Gheerbrant'tır. Bu kişi Latin Amerika'da Amazon yerlilerinden tutunda Peru'nun yüksek dağ köylerindeki İnka köylerindeki yerli halkın ses kayıtlarını tutmuş daha sonra yolu 1957 yılında Aşık Veysel'in köyü Sivialan'a düşmüştür. Aşık Veysel'in kendi sesini bir sessiz ortamda kayıt altına almıştır. Bu Sivrialan gezisine ünlü yazarlarımız Yaşar Kemal ve Sabahattin Eyüboğlu'da eşlik etmiştir.

Bir hafta Sivrialan'da kalan bu araştırmacı ekip çalışmalarını tamamladıktan sonra Ankara'ya geri dönmüşlerdir. Daha sonra bu ses kayıtları 1960 yılında Paris'de taş plan olarak ilk defa yayınlanmış ve ikinci kez de 1985 yılında yine Paris'de bulunan Bocora firması tarafından "Alan Gheerbrant'ın Anadolu Yolculuğu " adı altında tekrar kaset olarak yayınlanmıştır. Bu eserler şimdi Türkiye'de mevcut olmayıp Amerika Birleşik Devletlerindeki birkaç müzik eğitimi veren üniversitelerin Etnik Müzik arşivlerinde yer almaktadır.

Aşık Veysel sebebiyle Sivrialan'da bir araştırma yapan diğer bir kişide halen Norveç'te Kentsel ve Bölgesel Araştırma Enstitüsünde Araştırma Müdürü olarak görev yapan Arne Tesli'dir. Sosyal-Antropoloji alanında eğitim almıştır. Sivas bölgesinde nüfus hareketleri ve göç durumlarını inclemek için Türkiye'ye gelmiş ve birkaç ay Aşık Veysel'in köyü Sivrialan'da ailesi ile ikamet etmiştir. Sivrialan halkının sosyo-ekonomik durumu incelemiştir. Bu sebeble Aşık Veysel ile arkadaşlık etmiş ve kendisinden saz dersi almıştır.